

Rompdocument NHN Lekker Leven doe je Samen!

1. Inleiding

Het is inmiddels bijna een cliché, maar zorg en welzijn, en daarmee ook gezondheid, is in beweging in Nederland. Niet alleen komen er extra taken op dit gebied naar gemeenten toe, ook wordt de invulling ervan anders, mede gedwongen door bezuinigingen. Het maakt dat veel gemeenten zich gesteld zien voor grote, nieuwe opgaven. Opgaven die gevolgen hebben voor het sociaal domein, maar ook voor de economie. Elke gemeente geeft invulling aan deze opgaven met zijn eigen netwerk van inwoners, zorg- en welzijnsorganisaties, vrijwilligers, medici, ambtenaren, bedrijven et cetera. Toch zijn de opgaven op hoofdlijnen niet wezenlijk verschillend per gemeente. Elke gemeente zal de instroom in zorg willen beperken door preventie van gezondheidsproblemen. Dit document is dan ook een pleidooi voor meer bovenregionale samenwerking op het vlak van de publieke gezondheid. Het uitgangspunt blijft uiteraard dat deze samenwerking meerwaarde moet hebben en de schaalgrootte moet passen bij het onderwerp en eventuele overige samenwerkingspartners..

In dit document een korte schets van de kenmerken en opgaven die gemeenten in Noord-Holland Noord met elkaar delen en een verkenning waarin de betreffende gemeenten een meerwaarde in samenwerking op gebied van publieke gezondheid kunnen vinden.

2. Landelijke thema's die ook in NHN spelen

Er zijn een aantal thema's die landelijk spelen en die dus ook van invloed zijn op Noord-Holland Noord:

1. De overgang van een explosieve bevolkingsgroei naar een veel lager groeitempo en een sterke vergrijzing en ontgroening;
2. De beroepsbevolking neemt in demografisch opzicht niet meer toe en zal de komende decennia gaan dalen;
3. De groei van de woningbehoefte wordt vooral bepaald door de toename van de oudere huishoudens;
4. Een verschuiving van een sterke suburbanisatie in de jaren '60 tot midden jaren 80 van de vorige eeuw naar een sterke verstedelijking op dit moment.
5. Inwoners, ook die hulpbehoevend zijn, zullen in toenemende mate worden aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid
6. De scheidslijn tussen cure en care gaat vervagen, evenals die tussen zorg en welzijn. Dat voorkomt medicalisering en onnodig beroep op zorg. Thuiszorg, welzijnsinstellingen en het ziekenhuis (cure) zullen dan ook nauwer moeten gaan samenwerken en zogeheten integrale arrangementen aanbieden met extra aandacht voor de samenwerking tussen professionals en informele zorg (mantelzorg). Domotica vormt daar ook onderdeel van. Dergelijke integrale arrangementen vereisen dat gemeenten meer gaan samenwerken met zorgverzekeraars.
7. Veelvoorkomende aandoeningen die een stijgende trend vertonen zoals overgewicht en depressie.

Noord-Holland Noord vergrijst zelfs relatief sterker dan de rest van Nederland. In Noord-Holland Noord daalt het aantal jongeren met bijna 1% per jaar. De beroepsbevolking daalt met 0,7% per jaar, gemiddeld met 3.200 personen per jaar. Sinds 2010 stijgt het aantal ouderen met 5,4% per jaar, landelijk stijgt dit met 3,8%.

De groei van het aantal ouderen en de daling van het aantal jongeren, vooral in het noordelijk deel van de provincie, heeft gevolgen voor het voorzieningenniveau. Er is minder behoefte aan voorzieningen voor jongeren (sport, onderwijs, recreatie) en meer aan voorzieningen voor ouderen (o.a. zorg). Bestaande voorzieningen komen onder druk te staan.¹ Ook voor

¹ Demografische ontwikkeling in Noord-Holland; een verkenning ten behoeve van een mogelijke beleidsvisie, Provincie Noord-Holland

huisvesting, onderwijs en dienstverlening heeft het gevolgen. De daling van de beroepsbevolking in onze regio is ook een belemmerende factor in de potentiële economische ontwikkeling.

3. Verbinden: gemeenschappelijk(e) doel(en)

Uit bovenstaande thema's volgt dat gemeenten in heel Nederland, maar in Noord-Holland Noord specifiek, voor dezelfde opgaven staan en gemeenschappelijke doelen hebben:

- Een meer zelfredzame samenleving; zorgen voor elkaar i.p.v. leunen op de overheid; de participatie-samenleving
- Hiervoor is meer sociale samenhang nodig
- Ouderen langer zelfstandig
- minder zorgkosten
- Voorkomen/opheffen van sociaal isolement van risicogroepen (ouderen, gehandicapten, lage SES)
- meer gezonde levensjaren
- De gezonde levensstijl:
 - o Preventie van overgewicht en aanpak van obesitas
 - o Sport en bewegen
 - o Gezonde voeding (kennis, koopgedrag, eetgedrag)
 - o minder psychologische klachten (o.a. door minder eenzaamheid en meer beweging)
- Verminderen sociale ongelijkheid
- kansen voor het bedrijfsleven: behouden en versterken economische groei en meer werk

Preventie op het vlak van publieke gezondheid is eigenlijk alles overkoepelend: mensen die gezond zijn, kunnen over het algemeen (beter) voor zichzelf zorgen en hebben dus geen of minder zorg nodig van overheid of anderen. Dit betekent dat preventie van gezondheidsproblemen heel belangrijk is voor veel sectoren en ontwikkelingen waar gemeenten op het moment mee te maken hebben; we willen immers steeds meer aan onze inwoners zelf overlaten. Met een gezonde leefstijl worden veel gezondheidsproblemen voorkomen.

Deze thema's moeten krachtig worden aangepakt, vanuit het bedrijfsleven, vanuit de gezondheidszorg en uiteraard vanuit de overheid. De 19 (straks: 17) gemeenten kunnen, moeten en willen in deze een centrale rol hebben. Er is reeds een begin gemaakt met deze samenwerking op de conferentie in november 2013 in het AFAS-stadion. Hier bleek dat er een breed draagvlak is voor samenwerking tussen de partners in de zorg, waarbij concrete en vernieuwende aanpakken worden ontwikkeld op de schaal van Noord-Holland-Noord. Om echter de dreigingen binnen Noord-Holland Noord het hoofd te kunnen bieden, is er meer nodig. Waarin de gemeenten hun centrale regie en aanjaagfunctie optimaal tot hun recht laten komen.

Hiermee geeft onze regio dan ook invulling aan de beweging 'Alles is gezondheid'. Alles is gezondheid, dit is het nationale programma waarin partijen afspraken maken en gezamenlijk acties ondernemen die een beweging op gang brengen. Een beweging die leidt tot een gezonder en vitaler Nederland. Denkbaar is dat door onze samenwerking we (nog beter) gebruik kunnen maken van stimuleringsprogramma's in dit kader.

4. En nu.... Lekker leven doe je samen! In Noord-Holland Noord

Mensen veranderen niet omdat het moet, maar omdat ze het willen. De uitdaging is dus om het zo leuk te maken, dat mensen het ook willen. Overheid, zorg en bedrijfsleven maken het gezond en gezonder leven leuk. Alleen zo kunnen we met elkaar het hoofd bieden aan de opgaven waar we allemaal voor staan en de instroom in zorg beperken. Bovendien is daar een belangrijke component in het 'samen' doen: de samenleving verandert en móet ook veranderen. In plaats van dat de overheid voor ons zorgt, moeten we meer voor elkaar zorgen. Dit gaat niet vanzelf; mensen moeten weer meer met elkaar in contact komen. Samen bewegen is een goed voorbeeld om met elkaar in contact te komen. Daar komt bij dat het ook nog eens veel leuker is!

Er zijn al vele activiteiten in Noord-Holland Noord. Sommige solistisch, andere met enkele partijen samen. Vaak gericht op het bevorderen van werkgelegenheid of gezonde levensstijl. De samenhang ontbreekt veelal. Kennis wordt slechts beperkt gedeeld. Velen willen 'iets' maar blijven toch steken. Daarnaast worden de opbrengsten van projecten niet altijd gedeeld of breed geïmplementeerd, daar kunnen we als regio aan kracht winnen.

De kracht van de regio benutten voor zaken waar het lokale soms te klein voor is kan helpen om de gemeentelijke investeringen nog meer te laten renderen. Het huidige beleid wordt voor het overgrote deel bekostigd uit reguliere middelen van de 19 gemeenten. De transitie(s) versterken de verantwoordelijkheid maar leggen nog grotere druk op de middelen. Alle zeilen moeten worden bijgezet. Het ontwikkelen van nieuw beleid moet naast verbetering van de effectiviteit dan ook leiden tot een efficiëntere inzet van de bestaande middelen. Er is dus alle reden om gericht en strategisch in te zetten op subsidieverwerving die het bestaande beleid kan versterken en nieuw beleid kan stuwten. Ons motto is dan ook 'Doe lokaal wat kan.. en doe regionaal wat het lokale versterkt!'

'Lekker leven doe je samen' is daarom een initiatief, waarbij gestreefd wordt om vanuit een praktische aanpak alle relevante partijen in Noord-Holland Noord te verenigen om de slogan: "*Lekker leven doe je samen! in Noord-Holland Noord*" werkelijkheid te laten worden:

- Zorg voor en met de inwoners hangt uiteraard samen met werkgelegenheid en innovatie
- Bewegen en voorkomen of aanpak van overgewicht met zorg, kennis en uitdagingen
- Achterstand in kennis en inzicht, lage SES en armoede leiden tot meer achterstand, minder werk, meer gezondheidsproblemen,
- Innovatie informatie technologie gebruiken als inzet:
 - o Domotica
 - o Games
 - o E-Health
 - o Zelfmetingen/zelfsturing
 - o Fun-methodieken

Wat is de meerwaarde van deze samenwerking?

- Grotere kans op (Europese) subsidie, zoals EFRO subsidie 2014-2020 of Interreg North Sea Region Programme 2014-2020
- Innovatie vraagt een bepaalde slagkracht welke een individuele gemeente (of individueel bedrijf) niet heeft
- De boodschap komt krachtiger over als je hem overal in Noord-Holland Noord tegenkomt (dus ook als je vanuit Wervershoof een dagje gaat shoppen in Hoorn of vanuit Langedijk een dagje Den Helder doet)
- Bedrijven hebben niets met gemeentegrenzen
- Het zijn onderwerpen waar alle gemeenten mee bezig zijn,
- Er ontstaat een kennisnetwerk, je kunt van elkaar leren.
- Economisch en voor toeristen zijn we één regio. Uiteraard is het uitgangspunt: doe dicht bij huis, in de eigen gemeenschap, wat daar kan. Maar ook daarin kunnen de partijen van elkaar leren. En al lerend verder innoveren en ontwikkelen. Dit vraagt vertrouwen en sturing, en een win-win situatie voor alle betrokkenen. Geen stroperige besluitvormingstrajecten, geen dichte deuren door eigen belang.

Kansen, strategie en agenda

- Kansen: maak gebruik van bestaande kennis en structuren!

De Provincie heeft 5 economische clusters benoemd en beschreven voor NHN. Dit zijn:

- Het cluster Energie	- Energy Board
- Het Agro cluster	- Agro Board
- Het Maritieme cluster	- Stichting Energy Port
- Het cluster Leisure en	- Leisure Board
- Het Health cluster	- Stichting Holland Health

Langs deze vijf lijnen worden Provinciale en gemeentelijke middelen geleid en ingezet op het verkrijgen van Europese middelen. Het Health cluster wordt in NHN sinds 2010 door de Stichting Holland Health verder vorm gegeven., zorginstellingen en zorg medische bedrijven zijn in het bestuur van Holland Health vertegenwoordigd. GGDNHN en GGZNHN zijn leden van het DB. De 19 gemeenten zijn via het Ontwikkelingsbedrijf in het bestuur vertegenwoordigd.

Holland Health maakt gebruik van de Efro regeling en stimuleert ook topsectoraanvragen bij de zorg medische bedrijven. In de periode 2015-2020 komen weer een aantal subsidieregelingen 'op de markt'. Het gaat dan om Efro, ESF, Interreg en Horizon. Holland Health heeft de technische en administratieve kennis t.b.v. aanvraag, verantwoording en afronding m.b.t. tot Europese subsidies in huis. Er is dus al een door de Provincie Noord-Holland gesteund gremium voor regionale subsidieaanvragen.

1. Onderschrijf de belangrijkste principes van dit document, namelijk: samenwerking op publieke gezondheid, focus op preventie en innovatieve informatietechnologie, uitgaan van "fun" en "samen";
2. Onderschrijf de slogan "Lekker leven doe je samen! In Noord-Holland Noord";
3. Wijs thema's aan waar de komende tijd ambtelijk op onderzocht wordt wat de meerwaarde zou zijn van bovenregionale samenwerking en in welke intensiteit (informeren, kennis delen, intensief samen optrekken?);
In principe zijn de volgende thema's geschikt voor nadere uitwerking
 - 3.1 In juni 2014 is in het AB van de GGD akkoord gegeven voor een gezamenlijke Europese AAL aanvraag, het is toen niet gelukt. In het verlengde hiervan willen we zoeken naar andere mogelijkheden om (Europese) subsidieaanvragen in te dienen met als focus *onderzoek, implementatie en evaluatie van de mogelijkheden van domotica in de zorg (de GGD kan desgewenst in dit kader optreden als penvoerder)*
 - 3.2 Samenwerking met GREENPORT rond het meerjarig project 'Voeding en gezondheid' dat in het kader van het topsectorenbeleid wordt ingediend door Greenport. Uitdaging van bewegen, gezonde voeding (van Hollandse Bodem) en tegengaan van eenzaamheid kunnen hier tot een vernieuwende beweging leiden
 - 3.3 Samenwerking met stichting Holland Health m.b.t. een EFRO 2 aanvraag voor vervolg van de activiteiten van EFRO met een scherpere focus op de gemeentelijke vraagstellingen (Holland Health treedt hier op als penvoerder)
4. Wijs het AB van de GGD HN voorlopig als gremium aan waarin deze bovenregionale samenwerking vorm krijgt. (inclusief de voorbereidende/afstemmende rol van het ambtelijke overleg Publieke Gezondheid)